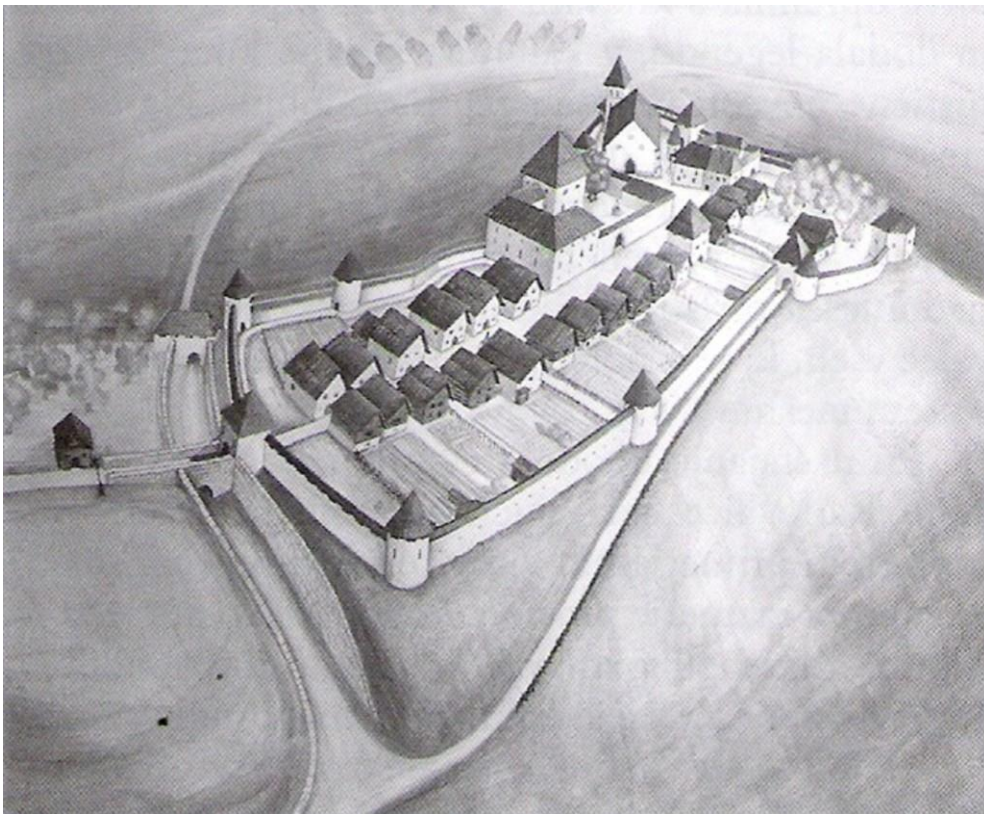

BENEDIČIČEVA HIŠA

Utrjeno področje ob cerkvi in gradu se je skoraj gotovo že v času Celjanov razširilo na ostalo naselje in seglo po vsej verjetnosti do zaključka takratnega tržnega prostora ob današnjem Lectarjevem in Sartorijevem prehodu.

V času bojev za Celjsko dediščino leta 1457 so bile stare obrambne naprave porušene. Vendar so morale biti kmalu ponovno zgrajene, saj leta 1478 (v času turških vpadov) Radovljica dobi pravico sprejemati med tržane tudi ljudi s podeželja.

Vir: Radovljica (avtor Cene Avguštin / Založba Obzorja, 1983)

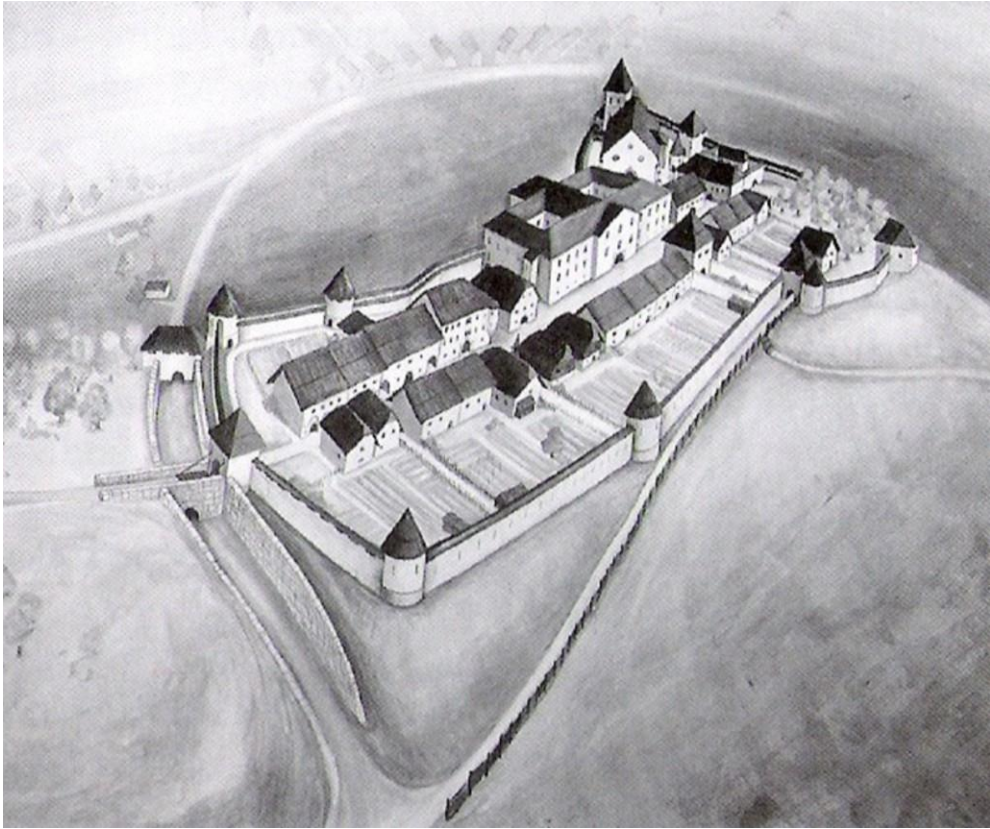
Radovljica, ok. 1500

Vir: Kronika št. 36

Novi lastnik Petek Kolarič je pri obnovi hiše našel poznogotski portal. Že Cene Avguštin je v knjižici »Radovljica« napisal, da je Benedičičeva hiša po številnih ohranjenih arhitekturnih detajlih lep primer poznogotske meščanske hiše.

Vstavi fotografijo gotskega portala.

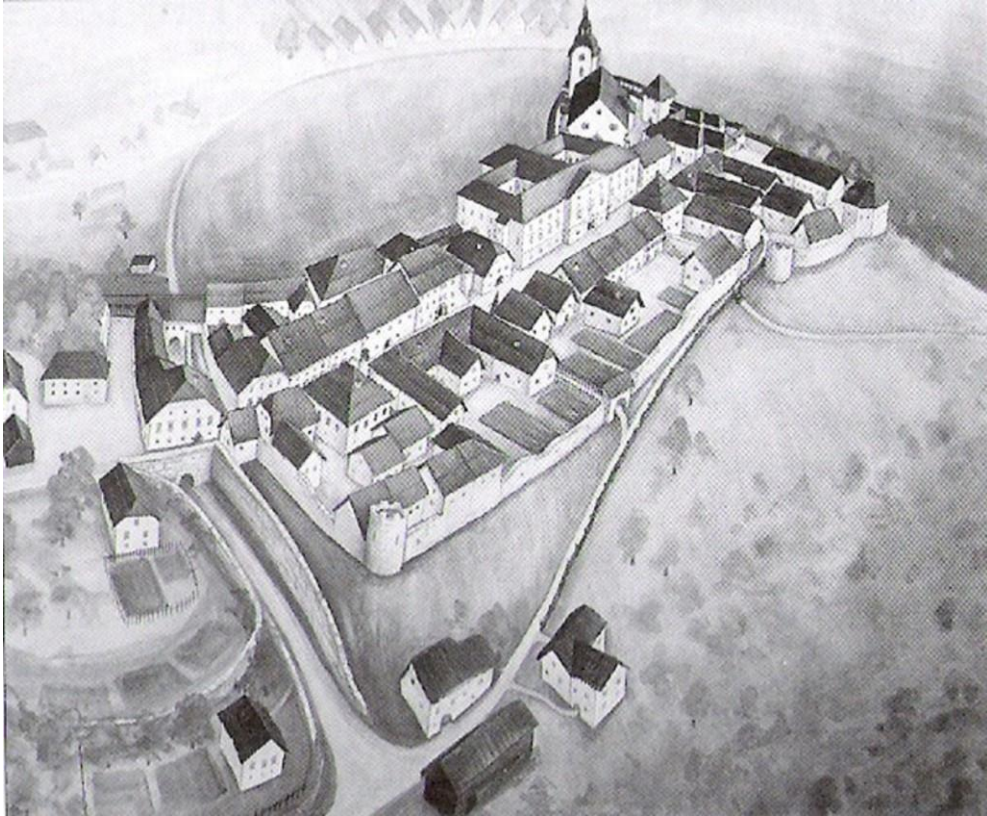
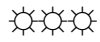

Radovljica v renesansi, 16. In 17. Stoletje
Vir: Kronika št. 36

Jure Sinobad navaja (Benedičičeva hiša / Stara Radovljica), da je freska na vzhodni fasadi Benedičičeve hiše »Pot v Emavs« poslikava izurjenega slikarja iz druge polovice 17. stoletja.

**Ohranjena freska »Pot v Emavs«, 1650-1700
Vir: kraji.eu**

**Radovljica v baroku, 17. In 18. Stoletje
Vir: Kronika št. 36**

Tloris mestnega trga, 1807
Vir: Regulacija reke Save (ARS)

Mesto št. 37 (do I. 1784 Mesto št. 38, danes Linhartov trg št. 17)
Domači hišni imeni: RABIČ - - - LOTRIST

Verjetno je bil že sredi dvajsetih let 18. stoletja lastnik hiše kirurg (ranocelnik) **Frančišek Jožef Pott**, ki je bil po rodu iz Ljubljane. Poročen je bil z Terezijo, hčerko radovljiškega kirurga (ranocelnika) Valentina Jožefa Kopferja. Zakoncema Pott so se rodili trije sinovi in hči. Kirurg je umrl leta 1731, star komaj 30 let. Dva meseca po njegovi smrti se je vdova Terezija poročila z **Joachimom Jakobom Kreifsom**, ki je bil prav tako kirurg (ranocelnik). Kot ugleden meščan je bil v letih 1738-1743 tudi mestni sodnik v Radovljici. Zakoncema Kreifsa se je v enajstih letih zakona rodilo šest hčera in sin. Kirurg je umrl leta 1743 let, star 35 let, žena Terezija pa istega leta v starosti 40 let.

Hišo je nasledila najstarejša hči **Marija Ana**, rojena leta 1733. Pri devetnajstih letih se je v Radovljici poročila z vojaškim kirurgom (ranocelnikom) **Jožefom Ignacijem Schaarom**. Rodila mu je pet sinov in hčer. Ko je osemindesetletnega moža leta 1763 pokopal infarkt, se je še istega leta v Radovljici poročila z vojaškim kirurgom (ranocelnikom), domačinom **Janezom Silvestrom Rabičem**, sinom mesarja Janeza

Rabiča. Zakoncema se je rodilo pet hčera in sin. Žena Marija Ana je umrla leta 1786, stara 53 let. Ovdoveli kirurg se je leto dni po njegovi smrti v Radovljici poročil z domačinko Marijo Ano, vdovo po krojaškem mojstru Jožefu Kroparju. Drugo ženo Marijo Ano, ki je umrla leta 1799, je preživel za 11 let. Umrl je leta 1810, star 78 let. Hišo in obrt je nasledil sin iz prvega zakona **Jakob Ignac**, rojen leta 1767. Pri štiriindvajsetih letih se je v Radovljici poročil z radovljiško meščanko Elizabeto, hčerko usnarja Jurija Žlebnika. Zakoncema se je rodilo sedem sinov in šest hčera. Sedem otrok je umrlo. Žena Elizabeta je umrla leta 1819, stara 48 let, kirurg pa štiri leta kasneje, star 56 let.

Hišo je nasledila najmlajša hči **Marija**, rojena leta 1810 v Mestu št. 37.

Okoli leta 1832 je hišo kupil mali trgovec in loterist (prodajalec tobaka in loterijskih srečk) **Jožef Pretner**. Rojen je bil leta 1809 v Mestu št. 33 (danes Galerija Šivčeva hiša) steklarju Francu Pretnerju in Heleni, roj. Dovžan. Leta 1832 se je v Radovljici poročil s 33-letno Apolonijo Mali z Lancovega št. 10, hčerjo usnarja Jožefa in Elizabete, roj. Stibeneg. Žena Apolonija mu je rodila štiri hčere. Najstarejšo hčer Marijo je vzel za ženo uradnik Jožef Mašek. V hiši Mesto št. 37 so se jima rodili hči in dva sinova, potem se je družina preselila v sosednjo hišo Mesto št. 38, ki je bila tudi v lasti Jožefa Pretnerja. Najmlajša hči Antonija se je pri 27 letih v Radovljici poročila z letom dni mlajšim pisarjem davčnega urada Emilom Janežičem. V hiši Mesto št. 37 mu je rodila štiri sinove in hčer. Okoli leta 1872 se je družina Janežič izselila iz Radovljice. Trgovčeva žena Apolonija je umrla leta 1882 v Mestu št. 37 stara 83 let. Tri leta za njo je umrl tudi trgovec, star 76 let.

Hišo je nasledila hči **Franciška**, rojena leta 1836, ki je ostala samska. Umrla je leta 1905 v Mestu št. 37, stara 68 let.

Vir: Radovljiške družine v 18. stoletju in Radovljiške družine v 19. Stoletju (avtorica Nadja Gartner Lenac / Muzeji radovljiške občine - Mestni muzej Radovljica, 2007 in 2013).

Benedičičeva hiša ob starem vodnjaku, ok. 1880
Vir: arhiv Cene Avguštin

Benedičičeva hiša in stari vodnjak, ok. 1905
Vir: foto Alojz Vengar (reprodukcija)

Radovljica, pred 1930
Vir: arhiv Zvone Razinger

Prebivalci Benedičičeve hiše (od 1900 naprej)

Hišo Mesto št. 37 je okrog leta 1900 verjetno kupil Ivan Fajdiga, najbolj znan kot pobudnik in organizator prve gorenjske sadne razstave leta 1904.

Organizacijski odbor prve gorenjske sadne razstave, 1904

Vir: Radovljiški zbornik 1992

Od leve: Cecilija Zupan, Ivan DERNIČ, Anton Kosmač, Jan Korošin in Ivan Fajdiga.

Ivana Fajdigo najdemo med naročniki Mohorjevih knjig v letih 1904-1914, tako da je prav mogoče, da je stanoval v začetku 20. stoletja v hiši Mesto št. 37.

Vir: Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1936.

Fajdiga Ivan je bil roj. v Kamniku 16. sept. 1854 in je umrl istotam 22. aprila 1935. Njegova življenjska pot ni bila z rožami posuta, zato pa polna zaslug za narod in Cerkev. Kot zasebni uradnik je služboval na Dunaju in v Šoštanju, posebno pa se je udeleževal kot časnikar v Trstu in Gorici. V dobi narodnostnih bojev je stal vedno v prvih vrstah in spisal tudi knjigo: Naši narodni grehi. Bil je nadarjen pisatelj. Spisal je več samostojnih knjig, sodeloval pa tudi pri številnih listih pod imenom: Kamnoselski, Zaprski in dr. Tudi v starosti mu je bilo najljubše delo pisateljevanje. Vse svoje delo pa je vedno stavil v službo dobrega proti krivicam in napakam družbe. V tem smislu se je posebno v Radovljici trudil, da s sadjarstvom in košarstvom pridobi zaslužek revnim ljudem. Zelo velika je bila tudi njegova ljubezen do misijonov. Svojim otrokom je preskrbel višjo izobrazbo, predvsem pa odločno katoliško življenjsko smer. Eden je duhovnik in ena hči je uršulinka. Njegov lepi pogreb je potrdil, da je dobro služil domovini. FOTO.

Vir: Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1936.

V začetku 20. stoletja se je v Benedičičevi hiši (takrat Fajdigovi hiši) zvrstilo nekaj obrtnikov. Iz starih razglednic lahko razberemo urarja Antona Murovca (odposlano 1904), urarja Zdravka Ambrožiča, čevljarja Janeza Kokalja in brivca (vsi na razglednici od. 1919-29).

— Novega brivca smo dobili v Radovljico. Odprl je svojo brivnico v Fajdigovi hiši.

Vir: Gorenjec, 19. 01. 1907

Urar Murovec v Benedičičevi hiši, ok. 1900

Vir: arhiv Zvone Razinger

Urar Zdravko Ambrožič, čevljar Janez Kokalj in brivec, ok. 1925
Vir: arhiv Zvone Razinger

Z nemško okupacijo aprila 1941 so okupatorji najprej preimenovali ulice. Bili so sploh prvi, ki so se tega lotili. Benedičičeva hiša je dobila mesto na »Stadtplatzu«, dobila pa je hišno številko sedemnajst.

Karawanken Bote (07. 02. 1942) navaja: Stari Burgplatz - po prebivalstvu še vedno »Platz« imenovan, bo sedaj »Stadtplatz«.

Tablica z ulico in hišno številko, 1942-1945
Vir: arhiv Peter Kolarič (foto DAR)

31. 10. 1913	Terezija Fürsager
17. 08. 1920	Vera Magušar (roj. Fürsager)
09. 12. 1939	Janez Benedičič; mesarski mojster (Radovljica št. 37)
09. 11. 1959	Družbena lastnina - Občina Radovljica Janez Benedičič (ostane v hiši?)
03. 07. 1963	Marija Benedičič (roj. Kokalj); dve četrtini Ivanka Benedičič - mladoletna; ena četrtna Marija Benedičič - mladoletna; ena četrtna Linhartov trg št. 17
29. 06. 1973	Marija Benedičič (roj. Kokalj); ena četrtna
01. 06. 1981	Marija Kirin (roj. Benedičič); ena četrtna
12. 12. 1992	Marija Kirin (roj. Benedičič); tri četrtine
10. 05. 2005	Marija Kirin (roj. Benedičič); izbris družbene lastnine

Vir: Zemljiška knjiga Radovljica; od leta 2004 naprej so digitalni vpisi sprememb.

V seznamu obrti leta 1946 v Radovljici zasledimo mesarja Janeza Benedičiča (naslov Mestni trg 1). / **Vir: Radovljiški zbornik 1992**

Cvetličarna v Benedičičevi hiši

Vir: foto Cene Avguštin

Op.: Cvetličarno je kot najemnik imel v hiši Kos Gabrijel.

Žig cvetličarne na Linhartovem trgu št. 17

Vir: arhiv družine Janša

Op.: Tako fotografija, kot račun nimata datuma.

Benedičič

Mesto št. 38 (do leta 1784) / Mesto št. 37 / Linhartov trg št. 17:

Kirurg Francišek Jožef Pott (* 1701, † 1731; lastnih hiše ok. 1720) // Kirurg Joachim Jakob Kreifs (* 1708, † 1743; priženil 1731) // lastnica Marija Ana (od 1743) in Kirurg Jožef Ignac Schaar (* 1715, † 1763; priženil 1752) // Kirurg Janez Silvester Rabič (* 1732, † 1810; priženil 1763) // Kirurg Jakob Ignac Rabič (* 1767, † 1823; hišo nasledil 1810) // lastnica Marija

Rabič, p. d. Rabič (od 1823) // **Mali trgovec in loterist** (prodaja tobaka in loterijskih srečk) **Jožef Pretner**; lastnik hiše od 1832-1885 // Lastnica hči Frančiška Pretner (1884-1905) // **lastnik sadjar Ivan Fajdiga** (1905-1913); **najemnik urar Anton Murovec (foto od 1900-14)** // Lastnica Terezija Fürsager (1913-1920), Lastnica Vera Magušar (1920-1939); **urar Zdravko Ambrožič, čevljar Janez Kokalj in brivec (1918-1939)** // **Mesar Janez Benedičič** (1939-1963), Lastnica Marija Magušar (1963-1981), najemnik neznan - slaščičarna, najemnik Gaber Kos - cvetličarna. Lastnica Marija Kirin (1981-2005) // **Družbena lastnina - občina Radovljica (1959-2005)**

.....

V knjižici Radovljica Cene Avguštin navaja hišno ime: Benedičičeva hiša. Prav tako pa v tekstu omeni, da se je hiša prej imenovala Fajdigova hiša. Nadja Gartner-Lenac navaja hišni imeni: Rabič in Lotrist (verjetno povzeto po Deželi; avtor Jure Sinobad: FK in RFK). Jure Sinobad v knjigi »Stara Radovljica« navaja le ime Benedičičeva hiša.

.....

Sestavil: Goran Lavrenčak – DAR

Prvič objavljeno: 31. 3. 2017

glavrencak@gmail.com